

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 042/16

KLAGER: Niels J.W. Wiig ved adv. Ronald Pedersen
ADRESSE:
PUBLIKASJON: Moss Avis
PUBLISERINGSDATO: 06.02.2016
STOFFOMRÅDE: Diverse
SJANGER: Nyhetsartikkel
SØKERSTIKKORD: Samtidig imøtegåelse, omtale av straffesaker, forhåndsdom
REGISTRERT: 22.02.2016
BEHANDLET I PFU: 24.05.2016
BEHANDLINGSTID: 92 dager
KLAGEGRUPPE: Offentlig (advokatklage)
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Moss Avis (MA) publiserte lørdag 6. februar 2016 en nyhetsartikkel med titlene: «Rygges rådmann om Visit Moss-henleggelsen: Vil ha søksmål mot Wiig». I ingressen sto det:

«- Sivilt søksmål er min klare anbefaling til politikerne, sier Rygges rådmann Ivar Nævra.»

Videre het det:

«Moss Avis skrev i januar at politiet har henlagt anmeldelsen for grovt underslag mot Visit Moss' tidligere styreleder Niels Wiig. Mosseordfører Tage Pettersen sa da at kommunene vil vurdere sivilt søksmål mot Niels Wiig.»

Rådmannen som trolig vil anbefale sivilt søksmål, uttalte:

«- Jeg forstår henleggelsen. Men jeg kunne godt tenke meg å få forsøkt saken rettslig, ved et sivilt søksmål. (...) Det var ikke uten grunn at vi gikk til anmeldelse, sier Nævra (...)»

«Nævra sier han ikke er veldig overrasket over at saken ble henlagt: - Det er alltid to sider av en sak, og dette er ingen stor underslagssak, sier han. (...) - Vi må kjøre saken helt til bunns. (...) Det er foretatt utbetalinger som vi mener ikke er dokumentert. Hvis rettsvesenet mener dette er et resultat av sløvhet og slurv, tar

jeg det til etterretning. Men ikke ennå, sier rådmannen. (...) [- S]å langt vi har oversikt over ser det ut til at utbetalingene har vært foretatt av styreleder alene, uten nødvendige styregodkjenninger. Vi må gå gjennom bevismaterialet før vi konkluderer. Men jeg har ikke tenkt å legge saken død før jeg har forsikret meg om hva som har skjedd[.]»

Tre dager senere, **tirsdag 9. februar 2016**, kommenterte Niels J. Wiig utspillet om et mulig søksmål. Tittelen var «**Niels J. Wiig reagerer kraftig på uttalelser om et mulig sivilt søksmål: Rasende på rådmannen**». I brødteksten sto det:

«**Moss Avis skrev 23. januar i år at politiet har henlagt anmeldelsen for grovt underslag mot Visit Moss' tidligere styreleder Niels J. Wiig. Mosseordfører Tage Pettersen uttalte da til Moss Avis at kommunene vil vurdere sivilt søksmål mot Wiig. Lørdag uttalte rådmannen i Rygge til Moss Avis at han trolig vil anbefale politikerne å gå til sivilt søksmål mot Wiig. Wiig reagerer kraftig på Rygge-rådmannens setning om at 'Det var ikke uten grunn at vi gikk til anmeldelse'. - Her insinuerer rådmannen at saken ikke er strafferettslig avklart. Det er veldig stygt, tatt i betraktning av at politiet har henlagt saken med henvisning til at intet straffbart forhold er funnet bevist, sier Wiig. Han reagerer også på at rådmannen uttalte at '...dette er ingen stor underslagssak' (...) [og] 'Det er foretatt utbetalinger som ikke er dokumentert'. - Politiet har gjennomgått og kontrollert dokumentasjonen i saken og konkludert med at utbetalingene var berettiget og dokumentert, sier Wiig.»**

Wiig kritiserer også andre påstander i den tidligere artikkelen, samt det faktum at han ikke ble kontaktet for kommentar. I denne sammenheng het det blant annet:

«**Ansvarlig redaktør Pål Enghaug i Moss Avis sier at Wiig i denne saken burde ha fått tilbud om et samtidig tilsvarende. - Moss Avis beklager at så ikke skjedde, sier Enghaug.»**

KLAGEN:

Klager er omtalte og tidligere styreleder i Visit Moss AS, Niels J.W. Wiig, som klager via advokat. Klager anfører: «I forbindelse med nedleggelsen av selskapet Visit Moss AS vedlegges et utvalg avisartikler i MA fra perioden desember 2014 til februar 2016. Nyheten var at det oppstod en økonomisk krise i Visit Moss AS etter feiring av grunnlovjubileet i 2014 i Moss. Visit Moss AS administrerte jubileet på vegne av bl.a. de 4 eierkommunene, Moss, Rygge, Våler og Råde.» Klager har avklart at det er artikkelen publisert 6. februar 2016 som påklages, og at de andre artiklene er vedlagt som bakgrunnsmateriale (se vedlegg, sekr. anm.).

Selv om det er én artikkel som utgjør grunnlaget for klagen, kommenterer klager MAs dekning av saken generelt. Slik klager ser det, har MA «opptrådt som et mikrofonstativ for ordfører i Moss og avviklingsstyret». Klagers advokat anfører: «Selv om Niels J.W. Wiig for det meste har kommet til orde, fremstår MAs reportasjer som gjennomgående informasjon om antatt alvorlige straffbare forhold som Wiig skulle ha gjort som styreleder for Visit Moss AS. (...) På tross av stor belastning (...) så meldte han ikke MA inn for PFU etter artiklene i desember 2014 og primo januar 2015.»

Videre opplyses det: «I januar 2016 ble det kjent at politiet henla saken med en begrunnelse om at det **ikke forelå straffbare forhold** [klagers utheving, sekr. anm.]. Når dette ble kjent fikk Wiig full oppreisning i MA med oppslag omtrent i samme form som tidligere [artikkel publisert 23. januar 2016, se vedlegg, sekr. anm.]. De nye oppslagene ble imidlertid fulgt opp med kommentarer fra eiersiden, ny kritikk og varsel om mulige sivilrettslige sanksjoner etter at politiet henla straffesaken. Lørdag 6. februar 2016 fremstår MA igjen som mikrofonstativ, denne gang for en av eierne[.]»

Etter klagers mening gir artikkelen inntrykk av «at det har foregått noe ulovlig», «at styreleder Niels J.W. Wiig fortsatt kan være skyldig i straffbare forgåelser», og klager utsettes for ytterligere mistanke.

I klagen anføres det: «Uttalelsene [i artikkelen av 6. februar 2016, sekr. anm.] (...) er i samsvar med politianmeldelsen, og faktum er at det faktiske grunnlaget for disse påstander ble klart avvist av politiet. Bevisene holdt åpenbart ikke mål, og i artikkelen påpeker rådmann Nævra at man skulle foreta en ny bevisvurdering med tanke på mulige sivilrettslige følger. Før disse vurderinger er gjort, kommer det altså gjentatte beskyldninger, i avisen, om mulige straffbare forhold mot Wiig, på tvers av hva politiet har konkludert med. Rådmann Nævra og MA er klar over politiets konklusjon om 'intet straffbart forhold', og allikevel gjengir de altså nye alvorlige beskyldninger mot Wiig. (...) Det antas at man ville ha en avklaring rundt mulige sivilrettslige følger, mens artikkelen peker i strafferettslig retning.»

Det opplyses at klager reagerte og kritiserte MAs artikkel (se omtalte og vedlagte artikkel publisert 9. februar 2016, sekr. anm.), og at MA «3 dager etter beklaget at Wiig ikke hadde kommet til orde».

Sekretariatet ba om en presisering av klagen innen klagebehandling ble igangsatt, ettersom det ikke var anført hvilke punkter i Vær Varsom-plakaten klager mente MA hadde brutt.

Klager meldte tilbake at punktene 4.5, 4.6, 4.7 og 4.14 «antas relevante for denne saken». Klager tilføyde også at den påklagede artikkelen oppleves «krenkende og skadelig», og det ble anført: «En politianmeldelse ble henlagt pga 'intet straffbart forhold', og avgjørelsen er ikke påklagd. På tross av dette faktum, gjengir MA beskyldninger om mulige straffbare forhold. Wiig mener at det er nettopp slike artikler PFU må beskytte publikum mot. (...) Det er hensynsløst å ikke nevne at politiet har lagt saken død.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Moss Avis (MA) avviser klagen, og anfører: «Tema for artikkelen er det faktum at rådmann Ivar Nævra vil anbefale Rygge kommunes politikere å gå til sivil søksmål. Moss Avis kan på ingen måte se at dette er et forhold 'publikum må beskyttes mot', tvert imot er det en viktig

utvikling i en sak av stor offentlig interesse. Moss Avis kan ikke se at det faktum at politianmeldelsen er henlagt, hvilket også fremgår tydelig av artikkelen, skal avskjære avisen fra å omtale sakens videre utvikling.»

Slik MA ser det, innebærer artikkelen heller ingen forhåndsdomming. Redaksjonen påpeker at den dessuten «få uker i forveien» formidlet over «hele førstesiden» at straffesaken var henlagt.

Når det gjelder belastningen omtalen av saken har hatt for klager og klagers pårørende, betviler ikke MA klagers anførsel. Redaksjonen mener likevel saken hadde offentlighetens interesse: «Bakteppet for all vår omtale av Visit Moss-saken er det faktum at selskapet for en stor del var eid av kommunene, og at selskapet forvaltet betydelige offentlige midler. Selskapet befant seg i tillegg i en situasjon der økonomien var ute av kontroll, og det var rimelig å anta at dette kunne påføre eierkommunene ekstrautgifter i millionklassen.»

Hva gjelder klagers påstand om at «[d]et er hensynsløst og ikke nevne at politiet har lagt saken død», innvender MA «at politiets henleggelse av saken blir omtalt i brødtekstens første setning, og således legges som premiss for hele artikkelen».

Slik MA ser det, inneholder den påklagede artikkelen ingen sterke beskyldninger som utløser klagers rett på samtidig imøtegåelse (VVP 4.14). MA skriver: «Det klageren kaller 'Det etterlatte inntrykk' fremkommer ved å trekke deler av rådmannens uttalelser ut av artikkelens sammenheng. Ved å lese hele artikkelen fremgår det at den strafferettslige anmeldelsen er henlagt, rådmannen konstaterer at anmeldelsen ikke kvalifiserer til strafferettslig forfølgelse, og alle hans uttalelser handler om at han ønsker å få prøvet sakens momenter i sivilrettslig sammenheng. Han forskutterer ikke utfallet av en eventuelle sivil sak. (...) I et påfølgende intervju betegner for øvrig 'Niels Wiig selv rådmannens uttalelser som 'insinuasjoner' og mener 'de trekker i retning av ...', hvilket illustrerer at det foreligger et betydelig innslag av fortolkning i klagerens oppfattelse av uttalelsene.»

Redaksjonen påpeker at den «like fullt beklaget at [MA] ikke innhentet Wiigs syn på rådmannens uttalelser til bruk i samme artikkel». MA forklarer: «I dette ligger en erkjennelse av at det ikke nødvendigvis må foreligge en klar tilsvarende rett for at det skal være hensiktsmessig å belyse saken med flere kilder. Det burde dessuten vært hensyntatt at Niels Wiig tidligere har vært utsatt for langvarig og sterk kritikk, og har et forståelig behov for å komme til orde.» MA tilføyer også at nettversjonen ble utvidet med kommentarer to dager etter publisering.

For øvrig kaller MA klagers påstand om at avisen har opptrådt som mikrofonstativ for ordfører og avviklingsstyret «urimelig». MA argumenterer: «Niels Wiig har fått tilbud om å kommentere all den kritikk som har vært rettet mot ham. Wiig har ved mange anledninger valgt ikke å svare. Dette kan ikke være til hinder for andre parters synspunkter blir omtalt.» MA opplyser også (selv om det egentlig ikke er relevant for den påklagede artikkelen): «Dagen etter anmeldelsen mot Wiig ble kjent bragte Moss Avis et intervju med et tidligere styremedlem i selskapet som mente at anmeldelsen mot ham var uberettiget, og at selv om det manglet dokumentasjon på styrelederens honoraravtale var styrets intensjon klar og i tråd med Wiigs honoraruttak. Da Wiig ikke ville forsvare seg selv, søkte altså avisen aktivt opp andre kilder som tok ham i forsvar. Vi merker oss for øvrig at dette oppslaget – som er et av de største vi har hatt i hele sakskomplekset – ikke er med i det utvalg artikler klageren har valgt å presentere for PFU.»

MA mener også avisens generelle dekning av saken har vært preget av «en varsom linje når det gjaldt billedbruk og andre virkemidler». MA anfører: «De fleste artiklene ble illustrert med et nøkternt eksteriørbilde av lokalene til Visit Moss.»

Slik MA ser det, har den «omtalt sakens faktiske utvikling, uten å forskuttere dens faktiske utfall». MA anfører også: «Klageren gjør et poeng av at 'Wiig fikk full oppreisning i MA' da politiet henla saken, men at oppslaget fikk følge av ny kritikk fra eiersiden og varsel om mulige sivilrettslige sanksjoner. Moss Avis kan ikke stille seg bak bruken av begrepet 'oppreisning' i denne sammenheng, men det er riktig at avisen fant det naturlig å vie det første intervjuet med Wiig på lang tid stor plass. Det var likeledes naturlig å innhente anmelderens synspunkter på henleggelsen, og avisen kan ikke lastes for at disse gikk i retning av fortsatt forfølgelse av saken.»

MA anfører dessuten: «Visit Moss-saken inneholder to hovedelementer som man må evne å se separat: Det ene er styrets opptreden forut for at selskapet mistet oversikt over egen økonomi og måtte avvikles med en gjeld på 2,3 millioner. Det andre er hvorvidt Niels Wiig hadde rettmessig krav på de honorarer han tok ut til seg selv som styreleder (politianmeldelsen for grovt underslag). Henleggelsen setter et punktum for ett aspekt ved saken, men øvrige momenter – som for eksempel en sivilrettslig behandling av styreleders disposisjoner – er en del av sakens videre utvikling og må kunne dekkes av avisen.»

For øvrig opplyser MA også om bakgrunnen for denne saken: «Visit Moss-saken er mer enn bare historien om et reiselivsselskap som ble oppløst. Det er historien om hvordan Moss som by rustet opp for å feire grunnlovsjubileet i 2014. (...) Niels Wiig som nå har klaget Moss Avis inn for PFU var en av de mest sentrale personene for å få alt dette til. Det ble i mange år før selve markeringen i 2014 skrevet og feiret. (...) Utfordringen kom da selskapet Visit Moss skulle betale regningene for den siste festen. (...)»

MA refererer også hovedelementer i sin dekning av saken (se punkt 2 i MAs tilsvarende, sekr. anm.). Saken startet 3. november 2014 med nyheten «om at by-jubileet hadde påført arrangørselskapet Visit Moss et underskudd som de søkte dekket gjennom et ekstra tilskudd på kr 296 000 kroner fra sine eierkommuner». «Eierne stilte seg positive til dette, og situasjonen ble fremstilt som udramatisk.» «5. november bringer Moss Avis nyheten om at Visit Moss blir lagt ned (styrt avvikling) som følge av manglende finansiering i 2015. (...) Med beslutningen om å avvikle driften, ble det etablert et avviklingsstyre. Avviklingsstyret presenterte en rapport for eierne 8. desember. Som representant for eierne uttalte ordfører Tage Pettersen om rapporten at han var sjokkert over hva avviklingsstyret hadde funnet av manglende økonomisk kontroll og dokumentasjon i selskapet. (...) 9. januar skriver Moss Avis at avviklingsstyret har politianmeldt Niels Wiig for det avviklingsstyrets leder kaller 'urettmessige uttak'. Niels Wiigs advokat sier de er sjokkerte over anmeldelsen, og at Niels Wiig kun har tatt ut rettmessig honorar til seg selv. (...) Påfølgende artikler om saken omhandlet hva som skulle skje med gjelden i Visit Moss og kreditorene, hvorvidt kommunene skulle dekke kreditorenes tap, ytterligere søksmål fra kreditorer mot Visit Moss, og kreditorlisten som etterhvert viste seg å omfatte 53 kreditorer, med et samlet krav på 2,1 millioner kroner, som eierkommunene til slutt dekket i sin helhet, altså med offentlige midler. Niels Wiig og hans advokat kommenterte aldri disse forholdene. (...) 23. januar 2016 henlegger politiet anmeldelsen mot Niels Wiig, og for første gang siden anmeldelsen ønsker Niels Wiig å gi kommentar. Saken var avisens førstesideoppslag. I samme utgave uttaler representanter for eierkommunene at de vil vurdere om de i kjølvannet henleggelsen skal gå til sivil søksmål.»

Om den påklagede artikkelen skriver MA også: «Lørdag 6. februar bringer Moss Avis en artikkel der rådmannen i Rygge kommune sier at han vil anbefale kommunen å gå til sivil søksmål mot Niels Wiig. Han argumenter for at utfallet av en sivil sak ikke er gitt. Niels Wiig kontakter avisen etter at artikkelen er publisert, og krever å få kommentere rådmannens uttalelser. Moss Avis innhenter og publiserer Wiigs kommentarer mandag. Samtidig beklager Moss Avis at Niels Wiig ikke ble tilbudt å kommentere den opprinnelige artikkelen før den ble publisert. (...) Moss Avis har prøvd å komme frem til en minnelig løsning, slik PFU ønsker. Vi har imidlertid ikke kunne enes om de forslag som har kommet opp. Vi er av den oppfatning at avisen med sin beklagelse og Wiigs motsvar har opptrådt i henhold til det som er praksis i slike saker.»

Klageren presiserer: «Det faktum at anmelderen ville vurdere sivil søksmål er naturligvis ikke påklaget. Poenget er at det i artikkelen kommer klare føringer om fortsatt mulige underslag m.m, og at den gjentatte strafferettslige vinklingen oppfattes som et alvorlig feilgrep når man vet at politiet har henlagt saken fordi det ikke forelå straffbare forhold. Hadde artikkelen forholdt seg til mulige sivilrettslige, kontraktuelle problemstillinger m.m, så ville det ikke vært grunnlag for å klage.»

Slik klager ser det, etterlater artikkelen «et klart inntrykk av (...) at det politiet nok en gang henla en sak de ikke hadde kapasitet til å ta, mens realiteten er at politiet grundig hadde avvist alle påstander om straffbare forhold».

Klager anfører: «Vi er uenige i at artikkelen understreker at det kun dreide seg om et sivilrettslig spørsmål, og var det problemstillingen, så burde det definitivt ikke vært skrevet om underslag m.m.»

For øvrig avviser klager at det «er gjort noe reelt forsøk på å komme frem til en minnelig løsning».

Moss Avis er uenig i «fremstillingen om at det ikke er gjort et forsøk på å komme frem til en minnelig løsning»: «I Moss Avis er vi av den oppfatning at en beklagelse og et godt synlig tilsvare er det normale i denne typen saker. Det fikk Wiig umiddelbart. (...) Forslagene vi har mottatt til løsning har imidlertid ikke vært innenfor hva vi anser som formålstjenlige i denne saken.»